

การเพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย
Capacity Increment Entrepreneur
of Community Enterprises in Thailand

ศักดิ์กษิติฎ บุนนรัตน์กิตติภูมิ*

Sakkasidit Boonrattanakittibhumi

บทคัดย่อ

การเพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยให้สามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายชุมชนตามนโยบายของรัฐบาลที่มีการประกาศส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยมีปัจจัยอิสรระอาทิเช่น นโยบายรัฐบาล การสนับสนุนและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน วัฒนธรรมองค์กร การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทางด้านการผลิต การจัดการตลาด และการบัญชีเพื่อการจัดการ พร้อมทั้งแนวคิดการเพิ่มความสามารถของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) อาทิความกล้าเสี่ยง ต้องการมุ่งความสำเร็จ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักผูกพันต่อเป้าหมาย ความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ยืนหยัดต่อสู้งานหนัก เอาประสบการณ์ในอดีตมาเป็นบทเรียน มีความสามารถในการ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม; Email: b.kasidit05@gmail.com

บริหารงานและมีความเป็นผู้นำที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น และไม่หยุดนิ่ง ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม กล้าตัดสินใจและมีความมุ่งมั่นพยายาม อย่าตั้งความหวังไว้กับผู้อื่น มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม รู้จักประมาณตนเอง ต้องมีความร่วมมือและแข่งขัน ประหยัดเพื่ออนาคตและมีความซื่อสัตย์

คำสำคัญ: การเพิ่มความสามารถ, ผู้ประกอบการ, วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

Abstract

Increasing of the ability of households and Community Enterprises in Thailand depends on 8 independent factors such as government policy, government support and community standards, organizational culture, participatory management, local knowledge, human resource development, production management, marketing management and accounting management. Furthermore, it also depends on other factors based on the conceptual ideas from the Office of Small and Medium Enterprises (SMEs). Those 21 ideas include risk taking, aim to success, initiative, target bond, convincing ability, hard working, lessons from pass experience, management ability and leadership skill, self-confidence, good vision, responsibility, enthusiasm, knowledge thirst, good decision making and determination, putting less hope on others, looking at present situation, ability to adapt to environment,

humbleness, cooperation and competition, saving for future, and honesty.

Key Word: Capacity Increment, Entrepreneur, Community Enterprises

บทนำ

ความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีเศรษฐกิจชุมชนที่ยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ รัฐบาลเห็นควรกำหนดให้มีการออกกฎหมายเพื่อรองรับการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชน ให้มีการพัฒนาส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถ ในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลาง (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2556)

นโยบายภาครัฐบาล

นโยบายที่รัฐบาลได้มีการประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 94 ง ในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2554 ข้อ 1.10 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน สนับสนุนสินเชื่อรายย่อยโดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยรวมถึงเพิ่มสวัสดิการของรัฐเพื่อเป็นการดูแลสังคมในชุมชน จัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชน 1. เพิ่มเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกแห่งละ 1 ล้านบาท 2. จัดตั้งกองทุนพัฒนาบาทบาทสตรี โดยมีวงเงินเฉลี่ย

จังหวัดละ 100 ล้านบาท 3. จัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้ในวงเงินประมาณ 1,000 ล้านบาท ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่ร่วมโครงการ สนับสนุนการสร้างผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อให้สามารถกู้ยืมเพื่อการสร้างอาชีพ ผนวกกับกลไกของ “หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ” ในสถานศึกษาโดยมุ่งให้เกิดวิสาหกิจนวัตกรรมใหม่ที่จะเป็นกลไกใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ 4. จัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นจำนวนเงิน 300,000 400,000 และ 500,000 บาทตามลำดับขนาดของหมู่บ้าน เพื่อให้หมู่บ้านบริหารจัดการกองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง สนับสนุนการพัฒนางานศิลปหัตถกรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสร้างเอกลักษณ์และการผลิตสินค้าในท้องถิ่น (สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี, 2556)

นโยบายในการส่งเสริมในการลงทุนจากภาครัฐบาล อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ สิทธิพิเศษทางการศุลกากรและการเปิดสภาวะภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค อาเซียน และการพัฒนางานตามมาตรฐานสากล อีกทั้งการเปิดการค้าเสรีเข้าสู่ตลาด อาเซียน AEC ในปี พ.ศ.2558 ยิ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการสร้างความ ได้เปรียบในการแข่งขันโดยเห็นจากการจัดอันดับในการความสามารถในการแข่งขัน ระหว่างประเทศ (International institute for management development: IMD) ดังตารางที่ 1 อยู่ในอันดับที่ 26 ในปี พ.ศ.2552

ตารางที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2547-2552
จำแนกตามปัจจัยหลัก

ปัจจัยหลัก	2547 (2004)	2548 (2005)	2549 (2006)	2550 (2007)	2551 (2008)	2552 (2009)	Factor
สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	9	7	19	15	12	14	Economic Performance
ประสิทธิภาพของภาครัฐ	20	14	20	27	22	17	Government Efficiency
ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ	21	25	25	34	25	25	Business Efficiency
โครงสร้างพื้นฐาน	42	39	42	48	39	42	Infrastructure
อันดับโดยรวม	26	25	29	33	27	26	Overall Ranking
จำนวนประเทศ	51	51	53	55	55	57	Number of Countries

ตารางที่ 2 การส่งออกสินค้าสำคัญของประเทศไทยเรียงตามมูลค่าในปี พ.ศ.2555

อันดับ	รายการ	มูลค่า:ล้านบาท
1	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	707,711.9
2	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	588,398.7
3	อัญมณีและเครื่องประดับ	408,040.2
4	น้ำมันสำเร็จรูป	398,485.5
5	ยางพารา	270,153.8
6	เม็ดพลาสติก	263,587.2
7	เคมีภัณฑ์	263,183.7
8	ผลิตภัณฑ์ยาง	259,823.1
9	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	217,485.9
10	แผงวงจรไฟฟ้า	206,462.1

ข้อมูลของการส่งออกสินค้าสำคัญของประเทศไทยเรียงตามมูลค่าในปี พ.ศ. 2555 ดังตารางที่ 2 พบว่าอัญมณีและเครื่องประดับอยู่อันดับที่ 3 จากตารางที่มีมูลค่ามากกว่า 408,040.2 ล้านบาทและประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2547-2552 จำแนกตามปัจจัยหลักตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึงปี พ.ศ.2552 ในจำนวนประเทศที่ทำการเปรียบเทียบ 51 ประเทศถึง 57

ประเทศ อยู่ในลำดับที่ 25 ถึงลำดับที่ 33 โดยเฉพาะปี พ.ศ.2552 นั้นอยู่ในลำดับที่ 26 ซึ่งประเทศไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติหลากหลายสามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เช่น เครื่องประดับ/อัญมณี

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

รัฐบาลจึงกำหนดให้มี พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน ตาม พ.ร.บ. แล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งคณะกรรมการฯ จะต้องจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้ และสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร การจัดตั้งวิสาหกิจฯ การร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือ ปรึกษาซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชน และสภาพท้องถิ่นนั้นๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิต การบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้ และให้การสนับสนุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจฯ เพื่อพัฒนาธุรกิจให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีความสมดุลทันต่อสถานการณ์ตามความต้องการของตลาด เพื่อขยายธุรกิจวิสาหกิจของชุมชนให้มีความมั่นคง และยั่งยืน

แนวทางในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ด้วยการสนับสนุนให้ชุมชน วิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ การเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดเชิงรุกทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้มี

ศูนย์กระจายและแสดงสินค้าถาวรในภูมิภาคและเมืองท่องเที่ยวหลักที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและการส่งออก (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2556)

เนื้อหา

ความหมายของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการ คือ ผู้ที่ก่อตั้งกิจการของตัวเองเท่านั้น ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ถูกเพียงบางส่วน กล่าวคือ เมื่อองค์การธุรกิจถูกก่อตั้งขึ้นมาแล้วก็ได้หมายความว่าคุณคนผู้ก่อตั้ง (Founder) นั้นจะเป็นผู้ประกอบการตลอดไป ถึงแม้ว่าการก่อตั้งองค์การธุรกิจจะเป็นส่วนสำคัญของการประกอบการแต่ก็ยังไม่ใชว่าคุณสมบัติที่สมบูรณ์เพียงพอ เนื่องจากผู้ประกอบการคือผู้ใช้พลังความสามารถทั้งหมดของตนเอง ลงทุนทางด้านทรัพยากร เพื่อค้นหาโอกาสพร้อมเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอน เพื่อสร้างสิ่งใหม่ที่ดีขึ้น เพื่อการเติบโตให้แก่กิจการหรือองค์การ (อำนาจ ธีรวานิช, 2549: 2)

ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนหมายถึงกิจการหรือการประกอบการของชุมชน หรืออาจเรียกเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นว่า ธุรกิจชุมชน เป็นการดำเนินการโดยชุมชน เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ใช้ทรัพยากรภูมิปัญญาของชุมชน

จุดมุ่งหมายของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ หรือกิจการอื่นๆ เพื่อสร้างรายได้ของชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

จากความหมายและลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า “วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการสร้างรายได้แบบหนึ่งที่มีขนาดเล็ก ผลผลิตของกิจการเกิดจากสินทรัพย์ของชุมชน ได้แก่ ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิม ทักษะฝีมือ วัฒนธรรม

ธรรมชาติ หรืออื่นๆ ที่เป็นแบบพื้นบ้านที่มีรูปแบบการจัดการสมัยใหม่โดยคนในชุมชน เป็นกิจการของคนในชุมชน และมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินกิจการ คือ การพึ่งตนเองและพึ่งพากันและกันของชุมชน” (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, 2556)

ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ในยุทธศาสตร์การสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ ทำให้ได้แนวทางเริ่มต้นในการบ่มเพาะผู้ประกอบการในชุมชนเป้าหมาย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างผู้ประกอบการ ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์กรความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน สนับสนุนให้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นมืออาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ได้แก่ ประเภทให้บริการ แบ่งออกเป็น 6 ลักษณะดังตารางที่ 3 และ ประเภทการผลิตสินค้าแบ่งออกเป็น 18 ลักษณะดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 สรุปจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน: ประเภท ให้บริการ

ประเภทกิจการการ ให้บริการ	จำนวน		
	วิสาหกิจชุมชน	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	รวม
1. ออมทรัพย์ชุมชน	3,630	13	3,643
2. ร้านค้าชุมชน	1,887	24	1,911
3. สุขภาพ	494	5	499
4. ท่องเที่ยว	363	8	371
5. ซ่อมเครื่องจักรกล	50	-	50
6. การให้บริการอื่นๆ	4,293	42	4,335

ตารางที่ 4 สรุปจำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน: ประเภทการผลิตสินค้า

ประเภทกิจการการผลิตสินค้า	จำนวน		
	วิสาหกิจชุมชน	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	รวม
1. การผลิตพืช	18,856	90	18,946
2. การผลิตปศุสัตว์	11,994	35	12,029
3. การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	9,645	52	9,697
4. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า	9,529	49	9,578
5. การผลิตปัจจัยการผลิต	8,084	48	8,132
6. เครื่องจักรสาน	4,006	11	4,017
7. การผลิตประมง	2,976	9	2,985
8. เครื่องดื่ม	2,887	20	2,907
9. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	1,782	11	1,793
10. ดอกไม้ประดิษฐ์	1,467	2	1,469
11. เครื่องไม้/เฟอร์นิเจอร์	1,388	10	1,398
12. ของชำร่วย/ของที่ระลึก	1,264	5	1,269
13. เครื่องปั้น	411	2	413
14. สิ่งประดิษฐ์จากโลหะ	230	2	232
15. เครื่องประดับ/อัญมณี	225	1	226
16. เครื่องหนัง	146	-	146
17. เครื่องจักรกล	58	1	59
18. การผลิตสินค้าอย่างอื่น ๆ	4,235	33	6,314

ลักษณะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจะใช้หลักการคิดเอง ตัดสินใจเอง ลงมือทำเอง บริหารจัดการด้วยตนเอง ฝ่ายราชการเป็นเพียงผู้ประสาน และให้การสนับสนุนส่งเสริมแนะนำตลอดจนให้การศึกษอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน การดำเนินงานในเบื้องต้นนั้นชุมชนจะต้องกำหนดทิศทางของชุมชน กำหนดแผนงาน โครงการ หรือธุรกิจอุตสาหกรรมที่จะดำเนินการ ตลอดจนรูปแบบและวิธีการดำเนินการ นั่นคือ การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน

วิธีการดำเนินการ

ในการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชนนั้นจะเริ่มต้นจากการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของชุมชน ให้ชุมชนรู้จักตนเอง รู้จักโลกภายนอก ชุมชนจะเรียนรู้จากข้อมูลเหล่านี้ว่า ทิศทางของชุมชนจะเป็นอย่างไร ควรจะมีธุรกิจหรืออุตสาหกรรมใดบ้าง โดยมีแผนงาน โครงการ เพื่อเป็นแนวทางที่จะเดินไปสู่ทิศทางของชุมชน

การกำหนดทิศทางของชุมชน เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ข้างต้นมา กำหนดทิศทางของชุมชน ทิศทางที่กำหนดก็คือ แผนแม่บทชุมชน หรือแผนวิสาหกิจชุมชน โดยมีแผนงานโครงการต่างๆ เป็นแนวทางหรือมาตรการที่จะดำเนินการ

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการวิสาหกิจ

วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายยังประสบกับปัญหาในการบริหารจัดการอยู่อาทิเช่น

1. ปัญหาด้านบริหารจัดการ ได้แก่ มีการระดมเงินทุน/เงินออมค่อนข้างน้อย ยังต้องการขอรับการสนับสนุนจากแหล่งสินเชื่อ เกิดจากการรวมตัวแบบหลวมๆ โดยผู้นำและแกนนำดำเนินการเป็นหลัก ผู้นำผูกขาด สมาชิกไม่ค่อยมีส่วนร่วม ขาดการตรวจสอบการทำงาน ขาดการยอมรับผู้รู้ในชุมชน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/การประชุมพบปะอย่างสม่ำเสมอยังมีน้อย สมาชิกบางส่วนสามารถดำเนินกิจกรรมเองได้ จึงไม่

ค่อยมาร่วมพบปะ (สำนักงานส่งเสริมการเกษตร, 2555; พรศิริ กองนวล, 2549, สมบัติ สิงขรราช, 2551)

2. ปัญหาด้านกิจกรรมการผลิต ได้แก่ มีลักษณะการดำเนินกิจกรรมแบบแยกกันทำ บางส่วนทำร่วมกัน และมีทั้งแยกและรวมกันทำ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในลักษณะต่อเนื่องกัน เช่น การผลิตและแปรรูป มีการร่วมกันวางแผนผลิต ตั้งเป้าหมายการผลิต ขึ้นกับคำสั่งซื้อและตลาดในชุมชน มีแกนนำคนเดิมทำกิจกรรม การกระจายงานยังน้อยอยู่ ไม่ค่อยมีข้อตกลงร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ขั้นตอนต่างคนต่างทำ มีปัญหาในการผลิต ในบางช่วงขาดแคลนวัตถุดิบ วัตถุดิบมีราคาสูง จึงทำให้ไม่สามารถผลิตได้สม่ำเสมอ ทั้งนี้การพัฒนากิจกรรมขึ้นกับพื้นฐานของประเภทกิจกรรมการผลิต (เพ็ญญา เขาวีลาส, 2547; สำนักงานส่งเสริมการเกษตร, 2555)

3. ปัญหาด้านสมาชิกและผู้นำวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนยังไม่ค่อยเข้าใจหลักการแนวคิดวิสาหกิจชุมชนอย่างแท้จริง เช่น มาจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนอย่างเดียว เป็นต้น ไม่มีความพร้อมในการรวมกลุ่มกันพัฒนา ยังไม่รู้สึกรับเป็นเจ้าของร่วมในการทำกิจกรรม ไม่มีวิสัยทัศน์ร่วม และเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ โดยผู้นำและแกนนำบริหารจัดการ ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ การแสดงบทบาทไม่เต็มที่ ขาดการทบทวนตนเอง และทุนในชุมชนที่มีอยู่ เพื่อนำมาวิเคราะห์วางแผนพัฒนาในการพึ่งตนเอง มักพึ่งปัจจัยภายนอกเป็นหลัก ขาดการบริหารจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดพัฒนาให้เกิดประโยชน์ มุมมองโลกทัศน์ยังแคบไม่เปิดกว้างกับโลกภายนอก สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ยังขาดทักษะในการบันทึกและการจัดทำแผนพัฒนา/โครงการ (กษิติศ เจริญพันธ์, 2546; สำนักงานเลขาธิการวิสาหกิจชุมชน, 2555)

4. ปัญหาด้านวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาไม่เป็นไปตามศักยภาพ ความเหมาะสมของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและสภาพพื้นที่ ขาดการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ชัดเจน ไม่มีการแบ่งแยกแผนพัฒนาที่ดำเนินการจัดการได้เอง และแผนที่ต้องการขอรับการสนับสนุน

เพิ่มเติม ไม่มีการพัฒนาคนรุ่นใหม่ การบริหารจัดการขึ้นกับแกนนำ การบริหารจัดการแบบยังขาดการมีส่วนร่วม การมีประชาธิปไตยและการตรวจสอบอย่างโปร่งใส เป็นระบบ (พินดา อุดมแก้ว, 2549; สำนักงานเลขาธิการวิสาหกิจชุมชน, 2555; กมลทิพย์ คำใจ, 2551; วราพร ไพรัชเวทย์, 2549; สมศักดิ์ สัจจรังสิตสกุล, 2550)

ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน

1. การรวมตัวกันของชุมชนในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคง ได้รับการรับรองตามกฎหมาย
2. การส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาความสามารถในการจัดการตรงตามความต้องการที่แท้จริง
3. ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

ผลกระทบทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติ

ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ชุมชนนำไปสู่ความมั่งคั่งของประเทศชาติโดยรวม

บทสรุป

การเพิ่มความสามารถตามคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ทำให้เกิดความสามารถสู่ความสำเร็จจากปัญหาดังกล่าวมาสร้างกรอบในการเพิ่มความสามารถของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยด้วยการบริหารจัดการแบบสมัยใหม่

วิธีการเพิ่มความสามารถให้วิสาหกิจชุมชน

ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตกลุ่มเครื่องประดับ/อัญมณีที่มีการจดทะเบียนกลุ่มไว้ ณ สำนักงานเลขานุการวิสาหกิจชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 230 ราย (สำนักงานเลขานุการวิสาหกิจชุมชน, 2556) เป็นส่วนหนึ่งที่มีขนาดกลุ่มธุรกิจที่มีขนาดเล็กและสามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งการส่งออกของไทยถือเป็นการดำเนินธุรกิจในลักษณะธุรกิจต่อธุรกิจเช่นกัน โดยอุตสาหกรรมส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับถือเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ สินค้าส่งออกเป็นอันดับที่ 3 ดังตารางที่ 3

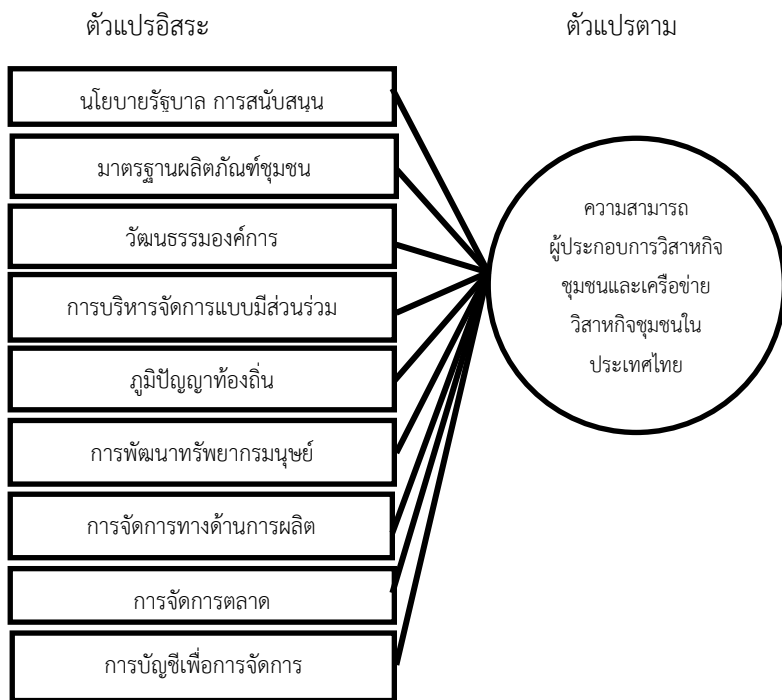
การเพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย

จากการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่เพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีหลายประการประกอบกัน ผู้ที่จะเป็นผู้ประกอบการอาจจะไม่จำเป็นจะต้องมีให้ครบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่จำเป็นบางข้อที่ควรจะมี ดังนั้นขอให้พิจารณาดู เห็นสมควรที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับตนเองก็จะเป็นประโยชน์ (สุรชัย ภัทรบรรเจิด, 2551) วิเคราะห์และเตือนภัย SMEs รายสาขา (SAW) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) คุณลักษณะดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 คุณลักษณะที่เพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

1. ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking)	12. มีความกระตือรือร้น และไม่หยุดนิ่ง (Enthusiastic)
2. ต้องการมุ่งความสำเร็จ (Need for Achievement)	13. ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม (Take New Knowledge)
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity Thinking)	14. กล้าตัดสินใจและมีความมุ่งมั่นพยายาม (Can Make Decision and Be Attempt)
4. รู้จักผูกพันต่อเป้าหมาย (Addict to Goals)	15. ย้ำถึงความหวังไว้กับผู้อื่น (Independent)
5. ความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (Ability to motivate)	16. มองเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นหลัก (Focus on Current Situation)
6. ยืนหยัดต่อสู้อุปสรรค (Hard Working)	17. สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม (Adaptable)
7. เอาประสบการณ์ในอดีตมาเป็นบทเรียน (Learning from Experience)	18. รู้จักประเมินตนเอง (Self-Assessment)
8. มีความสามารถในการบริหารงานและมีความเป็นผู้นำที่ดี (Management and Leadership Capability)	19. ต้องมีความร่วมมือและแข่งขัน (Participation and Competition)
9. มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Be Self Confident)	20. ประหยัดเพื่ออนาคต (Safe for Future)
10. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (Visionary)	21. มีความซื่อสัตย์ (Loyalty)
11. มีความรับผิดชอบ (Responsibility)	

นำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ คำใจ. 2551. “การศึกษาต้นทุนและผลสัมฤทธิ์ของการเกษตรปลอดสารพิษ ในจังหวัดเชียงใหม่.” วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ 10 (1): 87-97.
- กระทรวงพาณิชย์. 2556. การส่งออกสินค้าสำคัญของประเทศไทยเรียงตามมูลค่า ในปี พ.ศ.2555. ค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2556 จาก www2.ops3.moc.go.th/.

- กชิตศ เจริญพันธ์. 2546. การวิเคราะห์ศักยภาพในการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพมหานคร: ชัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี.
- พรศิริ กองนวล. 2549. การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- พนิดา อุดมแก้ว. 2549. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน ในโรงงานอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญมณี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เพ็ญญา เขาวิลาส. 2547. การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมบัติ สิงฆราช. 2551. การเลือกสาขาอุตสาหกรรมสำคัญเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่: ศูนย์เศรษฐกิจอุตสาหกรรมภาคเหนือ กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมภาค สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- สมศักดิ์ สัจจรังสิตสกุล. 2550. การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรชัย ภัทรบรรเจิด. 2551. ปัจจัยสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการ SMEs. กรุงเทพมหานคร: ส่วนอุตสาหกรรมการผลิต โครงการศึกษา วิเคราะห์และเตือนภัย SMEs รายสาขา สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2556. **นโยบายของรัฐบาล**. ค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2556 จาก www.thaigov.go.th/th/government-policies.html.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ. 2556. **อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2547-2552 จำแนกตามปัจจัยหลัก**. ค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2556 จาก www.sti.or.th/th/images/stories/imd1-2.jpg.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2556. **จำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน**. ค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2556 จาก www.sceb.doae.go.th/.

สำนักงานสภรณ์จังหวัดลพบุรี. 2556. **การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล**. ค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2556 จาก webhost.cpd.go.th/lopburi/Wisahakij.html.

อำนาจ ธีระวนิช. 2549. **ผู้ประกอบการ**. กรุงเทพมหานคร: มาเธอร์ บอส เพคเก็จจิ้ง.